

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Голова Приймальної комісії
ДВНЗ «Університет банківської справи»**

_____ Т.С. Смовженко
29 березня 2016 року

ПРОГРАМА

**співбесіди для іноземців та осіб без громадянства
для конкурсного відбору вступників
до ДВНЗ «Університет банківської справи»
для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
на денну та заочну форми навчання**

Київ 2016

Укладачі:

Шевчук О.О. - к.е.н., доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи», голова фахової атестаційної комісії;

Євтух Л.Б. - к.е.н., доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи»;

Сідельник О.П. - к.е.н., доцент кафедри банківської справи Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи»;

Рецензент:

Замасло О.Т. - к.е.н., доцент кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка;

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» 21 березня 2016 року (протокол №11);

Розглянуто та погоджено на засіданні Навчально-методичної ради ДВНЗ «Університет банківської справи» 22 березня 2016 року (протокол № 6).

Розглянуто та ухвалено на засіданні Приймальної комісії ДВНЗ «Університет банківської справи» 29 березня 2016 року (протокол № 6).

ВСТУП

Програма співбесіди для іноземців та осіб без громадянства для конкурсного відбору вступників до ДВНЗ «Університет банківської справи» для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на денну та заочну форми навчання побудована за синтетичним міжпредметним принципом і складається з окремих розділів, кожен з яких інтегрує матеріал певного функціонального спрямування.

Програма співбесіди для іноземців та осіб без громадянства для конкурсного відбору вступників до ДВНЗ «Університет банківської справи» для здобуття освітнього ступеня магістра є виявлення рівня знань та вмінь, визначених галузевими стандартами вищої освіти для фахівців освітнього ступеня «бакалавр».

Програма співбесіди для іноземців та осіб без громадянства для конкурсного відбору вступників до ДВНЗ «Університет банківської справи» для здобуття освітнього ступеня магістра охоплює питання з таких фахових дисциплін:

1. Фінанси
2. Страхування
3. Фінансовий ринок
4. Банківські операції

**Програма
співбесіди для іноземців та осіб без громадянства
для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

ФІНАНСИ

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції та роль.

Фінанси як наука та як економічна категорія. Історичний аспект становлення та розвитку фінансів. Функції фінансів та їх роль в умовах ринкової економіки.

Література: 6,9,13,14, 16

Тема 2. Фінансова система.

Сутність фінансової системи. Особливості побудови та характеристика складових фінансової системи. Особливості організаційної структури фінансової системи.

Література:6,9,13,14, 16

Тема 3. Фінансова політика та фінансовий механізм.

Правові засади організації фінансових відносин. Зміст та значення фінансової політики як складової економічної і соціальної політики держави. Фінансовий механізм, його роль і місце в ринковій економіці. Фінансове планування і прогнозування. Види фінансових планів, їх характеристика. Зміст фінансового контролю, його призначення. Фінансові ресурси, їх формування і використання.

Література: 6,9,13,14, 16

Тема 4. Податки. Податкова система.

Визначення податків, їх ознаки як економічної категорії. Податки та інші форми платежів до бюджету. Місце і роль податків у структурі фінансового механізму держави. Функції податків. Класифікація податків, її ознаки.

Податкова система держави. Поняття податкової політики та її напрями. Основні принципи податкової політики.

Література: 4,6,9,10,12,13,14, 16,18

Тема 5. Бюджет. Бюджетна система.

Суть, призначення і роль бюджету. Складові частини бюджету, їх формування і використання. Бюджетний дефіцит та його види. Методи обмеження та шляхи скорочення бюджетного дефіциту.

Бюджетний процес, його стадії. Основні учасники бюджетного процесу. Бюджетна система і бюджетний устрій. Побудова бюджетної системи. Види бюджетів. Міжбюджетні відносини.

Література: 1,2,4,6,12,13,14, 16,18

Тема 6. Державний кредит. Державний борг.

Економічна сутність та роль державного кредиту у формуванні фінансових ресурсів держави. Форми, види і функції державного кредиту.

Поняття та класифікація державного боргу. Поточний і капітальний державний борг. Зовнішній і внутрішній державний борг. Особливості управління державним боргом.

Література: 1,2,4,6,13,14, 16,18

Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання.

Особливості організації фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Фінансові ресурси підприємства, їх формування і використання. Фінансовий стан підприємства. Основні інформаційні джерела для оцінювання фінансового стану підприємства.

Література: 3,4,6,12,13,14, 16,18

Тема 8. Фінансовий ринок.

Місце фінансового ринку в фінансовій системі. Суб'єкти фінансового ринку. Держава як суб'єкт фінансового ринку. Необхідність фінансового регулювання фінансового ринку.

Структура фінансового ринку. Характеристика структури фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталу (кредитний ринок). Валютний ринок. Страховий ринок. Основні напрямки розвитку фінансового ринку.

Види фінансових інструментів та їх характеристики. Оцінювання фінансових активів та інструментів. Внутрішня вартість, ліквідність та ризик фінансових інструментів.

Фінансові активи та їх види. Властивості фінансових активів. Поняття і види цінних паперів. Акції. Векселі. Облігації. Державні облігації та інші державні цінні папери. Приватизаційні папери. Інновації на ринку фінансових інструментів.

Поняття і класифікація фінансового посередництва. Банківська система як основа розвитку фінансового ринку. Комерційні банки: їх види та операції. Небанківські фінансові інститути. Критичні елементи фінансової інфраструктури. Фінансові кризи.

Концепція зміни вартості грошей у часі. Визначення і види процентних ставок. Вплив інфляції на результати фінансових розрахунків. Реальна і номінальна процентна ставка. Структура процентних ставок. Безризикова ставка, ставка рефінансування, облікова ставка НБУ. Премії за ризик.

Внутрішня та ефективна процентні ставки. Ставки LIBOR та EURIBOR. Підходи до визначення процентних ставок.

Основи функціонування ринку облігацій та його інфраструктура. Види облігацій. Оцінювання облігацій.

Основи функціонування ринку акцій та його інфраструктура. Державне регулювання ринку цінних паперів. Біржовий ринок. Фондові ринки та фондові біржі світу. Фондовий ринок України та його інфраструктура. Фондові індекси. Властивості акцій. Оцінювання акцій. Оцінювання дохідності операцій з фінансовими активами.

Організація та особливості функціонування депозитного ринку. Послуги для здійснення грошових платежів та розрахунків. Операції з інструментами грошового ринку. Державні фінансові інститути на грошовому ринку. Критерії вибору банку вкладниками. Оцінювання кредитоспроможності підприємства. Оцінювання кредитоспроможності банку.

Професійна діяльність на ринку цінних паперів. Державне регулювання фондового ринку України.

Література: 4,5,6,7,8,14, 15,16,17,18

Тема 9. Міжнародні фінанси.

Міжнародні фінанси та міжнародні фінансові потоки. Платіжний баланс. Фінанси міжнародних організацій та міжнародних фінансових інститутів. Глобалізація світових фінансових ринків. Світові фінансові центри, їх характеристика, особливості їх функціонування.

Література: 4,6,11,14, 15,16,18

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетна система: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Л.О.Омелянвич та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Омелянвич; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. – 291 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI (із змінами та доповненнями) // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Гайдис Н. М. Фінансовий аналіз: Навчально-методичний посібник. – Львів: ЛБІ НБУ, 2006. – 414 с.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (із змінами та доповненнями)// Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
5. Еш С.М. Фінансовий ринок. Навч. посіб. 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 528 с.
6. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. – 4-те

- вид., випр. та доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, Львів: вид-во ЛБІ НБУ, 2002. – 576 с.
7. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» № 2664-III від 12.07.2001 (із змінами та доповненнями) // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
  8. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» № 3480-IV від 23 лютого 2006 р(із змінами та доповненнями) // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
  9. Кізима Т.О. Фінанси домогосподарств / Т. О. Кізима. – К.: Знання, 2010. – 63 с.
  10. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI (із змінами та доповненнями) // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
  11. Міжнародні фінанси: навч. посібник / [І.І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф.О. Журавка та ін.]; за ред.: М.І. Макаренка, І.І. Д'яконової; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Українська акад. банківської справи НБУ». – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 548 с.
  12. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI (із змінами та доповненнями) // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
  13. Ткачук І.Г. Державні фінанси: підручник / І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника», 2015. – 510 с.
  14. Фінанси : Підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
  15. Фінанси підприємств: підручник / [А. М. Поддєрьогін та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – 8-е вид., переробл. та допов. – К. : КНЕУ, 2013. – 519 с.
  16. Фінанси: підручник / авт. кол.; за ред. д-ра екон. наук, проф. А.Я.Кузнєцової, д-ра екон. наук, проф. Г.М.Азаренкової. – К. УБС НБУ, 2011. – 407 с.
  17. Фондовий ринок: підручник / О. М. Мозговий, А. Ф Баторшина, О.Г. Величко [та ін.]; за заг. ред. О. М. Мозгового; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2013. – 543 с.
  18. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16 січня 2003 р. (із змінами та доповненнями) // Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

СТРАХУВАННЯ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Необхідність і форми страхового захисту. Історія розвитку страхових відносин.

Економічна природа і функції страхування. Принципи ведення страхової справи. Основні поняття у страхуванні. Значення страхування в ринковій економіці.

Література:1,2,3,6,8.

Тема 2. Класифікація страхування

Ознаки класифікації в страхуванні: історичні, економічні, юридичні.

Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування.

Класифікація за формами проведення. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування.

Класифікація за спеціалізацією страховика. Загальні види страхування. Страхування життя. Перестрахування.

Соціальне та комерційне страхування.

Література:1,2,3,6,8.

Тема 3. Страховий ринок

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків і страхувальників. Роль посередників: страхових агентів і брокерів.

Реалізація страхових послуг. Правила страхування. Страхові договори, порядок їх підготовки та укладення. Права та обов'язки сторін. Порядок врегулювання страхових випадків.

Література:3,5,6,8,9.

Тема 4. Страхова організація

Страхова індустрія як частина сфери послуг. Форми організації страхових компаній. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Товариства взаємного страхування. Кептивні страхові компанії. Спеціалізація страховиків. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страхових організацій.

Страхові об'єднання.

Література:3,4,5,6,8,9.

Тема 5. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність і значення державного регулювання страхової діяльності.

Страхове регулювання та страховий нагляд (мета, суб'єкти та об'єкти).

Функції органу нагляду за страховою діяльністю. Реєстрація та ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю страховиків.

Методи регулювання страхової діяльності. Страховий нагляд у країнах Європейського Союзу.

Література: 2,3,4,5,6,9.

Тема 6. Особисте страхування

Страхування життя та його основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Страхування до одруження. Страхування пенсій (ренти).

Страхування від нещасних випадків, його основні види та форми здійснення.

Суть та основні концепції медичного страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування. Умови обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування.

Література: 1,3,4,6,8.

Тема 7. Майнове страхування

Страхування майна юридичних осіб: суб'єкти страхування, страхові події, порядок укладення договорів, умови відшкодування збитків.

Страхування транспортних засобів: автомобільного та іншого наземного, морського, авіаційного транспорту. Страхування вантажів.

Страхування майна громадян: будівель і споруд; тварин; домашнього та іншого майна.

Література: 1,3,4,6,8.

Тема 8. Страхування відповідальності

Економічний зміст та механізм страхування відповідальності, його види.

Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів та перевізників. Страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності виробника за якість продукції. Страхування відповідальності роботодавця. Страхування відповідальності за екологічне забруднення.

Література: 1,3,4,6,8.

Тема 9. Перестраховання і співстрахування

Необхідність і сутність перестраховання. Суб'єкти перестраховання. Методи перестраховання. Факультативне перестраховання. Облігаторне перестраховання.

Форми проведення перестраховальних операцій. Пропорційне перестраховання. Квотні й ексцедентні договори пропорційного перестраховання. Непропорційне перестраховання: на базі ексцеденту збитку,

на базі ексцедента збитковості.

Співстрахування й механізм його застосування.

Література: 1,3,4,6,8.

Тема 10. Доходи, витрати і прибуток страховика

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів.

Витрати страховика: їх склад та економічний зміст. Собівартість страхової послуги.

Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності.

Література:3,4,6,7,8.

Тема 11. Фінансова надійність страхової компанії

Поняття фінансової надійності страховика та її значення. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір ризиків. Тарифна політика. Перестраховування як метод забезпечення фінансової надійності.

Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності.

Література:3,4,5,6,7.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник/ О. Д. Вовчак. - К.: Знання, 2011. - 391 с.
2. Плиса В.Й. Страхування: підручник/ В. Й. Плиса. - К.: Каравела, 2010. - 472 с.
3. Страхування: підручник / кер. авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадця. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Вид-во КНЕУ, 2002. – 599 с.
4. Страхування: практикум: навч. посібник / за ред. В.Д. Базилевича. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.:Знання, 2011. – 507 с.
5. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації: монографія / Козьменко О.В., Козьменко С.М., Васильєва Т.А. та ін. – Суми: Університетська книга, 2014. – 388 с.
6. Ткаченко Н.В. Страхування : підручник / Н.В. Ткаченко. – К.: УБС НБУ, 2014. – 570 с.
7. Ткаченко Н.В. Страхування. Практикум.– К.: Ліра –К, 2009. – 270 с.
8. Страхування у схемах / Т.М. Журавель, Н.Г. Нагайчук. – Львів : Новий світ. – 2000. – 2012. – 390 с.
9. Енциклопедія страхування / За ред. В.В.Фещенко. - К.: Українське агенство фінансового розвитку, 2008. - 650 с.

БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ

Тема 1. Сутність банку та банківської діяльності.

Банки у системі фінансового посередництва. Поняття банківської діяльності та її генезис. Період зародження банку і банківської справи. Основні етапи розвитку банківської діяльності.

Сутність банку: правовий та економічний підходи.

Взаємодія банківського і реального сектора економіки.

Види банків, їх функції та основні принципи діяльності. Види інтегрованих формувань.

Банківські об'єднання, їх характеристика, мета створення та особливості діяльності.

Література 1, 4, 8, 19, 21-23

Тема 2. Операції банків з формування власного капіталу.

Склад і структура ресурсів Національного банку України та інших банків, поняття, класифікація та форми мобілізації. Власні ресурси банку, та їх економічна структура. Статутний капітал банку різних форм власності : поняття, функції, джерела формування та способи поповнення.

Література: 1, 4, 19-23

Тема 3. Операції банків із залучення коштів.

Депозит як економічна категорія. Депозитні операції банків і принципи їх організації. Депозитна політика банків. Види депозитів та їх характеристика. Порядок відкриття, використання та закриття поточних та депозитних рахунків суб'єктів господарювання, ідентифікація клієнта, укладання договору банківського рахунку. Розрахунок сум процентів, які виплачують за депозитами. Рахунки типу «Н» та типу «П» у національній валюті та режим їх ведення. Особливості ведення карткових рахунків.

Література: 1, 7, 15, 19, 21-23

Тема 4. Операції банків з обслуговування платіжного обороту.

Структура платіжного обороту держави. Основи організації, способи і форми грошових розрахунків в народному господарстві.

Безготівковий оборот грошей та роль банків в його організації. Організація системи безготівкових розрахунків, основні принципи та шляхи вдосконалення. Форми безготівкових розрахунків, платіжні інструменти. Загальні правила оформлення платіжних документів. Сфера використання та порядок проведення розрахункових операцій за допомогою платіжних доручень, платіжних вимог, платіжних вимог-доручень, чеків, акредитивів, векселів тощо.

Розрахунки за допомогою системи дистанційного обслуговування клієнтів. Поняття та призначення електронного розрахункового документа.

Безготівкове обслуговування населення: перерахування заробітної плати і інших доходів на поточний та картковий рахунки фізичних осіб. Списування сум з рахунків вкладників за їх дорученнями. Перекази коштів фізичних осіб.

Основи організації міжбанківських розрахунків.

Суть та призначення системи електронних платежів НБУ.

Нові форми обслуговування клієнтів банку.

Література: 1,7, 15, 13, 19-23

Тема 5. Основи організації кредитних операцій банків.

Роль кредиту в ринковій економіці. Сутність кредиту як економічної категорії. Сутність та джерела формування кредитних ресурсів банку. Кредитні відносини. Кредитна політика банків. Умови кредитування. Принципи кредитування: повернення; строковості, платності, цільового використання; забезпеченості. Класифікація кредитів.

Суть процесу банківського кредитування. Основні етапи кредитного процесу. Кредитний договір як юридична основа кредитного процесу. Основні вимоги до змісту кредитного договору. Структура кредитного договору. Відповідальність сторін за порушення умов кредитного договору, стягнення пені, штрафів.

Поняття та структура ціни кредиту. Чинники диференціації процентної ставки за кредитами. Класичні методи визначення ціни кредиту. Порядок нарахування, сплати та стягнення відсотків за кредитами.

Сутність забезпечення кредитного зобов'язання, його форми. Економічна роль форм забезпечення кредитів. Застава, гарантія, поручительство, страхування, цесія. Предмет застави: рухоме майно, нерухоме майно, цінні папери, майнові права. Вимоги до предмета застави. Оцінка вартості застави. Реалізація застави. Вимоги до гарантій, поруки, страхування.

Сутність основних способів надання кредиту. Основні схеми надання кредиту: разова видача кредиту, кредитна лінія, револьверний кредит, контокорентний кредит, овердрафт. Механізми та джерела повернення кредиту.

Сутність кредитного ризику, його види та характеристика. Чинники, що впливають на рівень кредитного ризику банку. Заходи, спрямовані на мінімізацію втрат від кредитного ризику.

Сутність кредитного портфеля. Класифікація кредитного портфеля. Визначення груп кредитних операцій за станом обслуговування позичальником боргу. Критерії прийняття забезпечення за кредитними операціями при розрахунку резервів. Порядок розрахунку резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями.

Література: 1,3, 9, 12,17, 19-23

Тема 6. Особливості операцій з надання і погашення окремих видів кредиту.

Споживчий кредит, його поняття та особливості. Суб'єкти ринку споживчого кредитування. Об'єкти споживчого кредиту. Класифікаційна характеристика споживчого кредитування. Механізм надання та погашення споживчого кредиту. Методичні основи оцінки кредитоспроможності позичальника. Форми забезпечення споживчих кредитів.

Лізинговий кредит, як механізм фінансування інвестиційних проєктів. Ознаки та умови організації лізингового кредитування. Фінансовий лізинг, його визначення та властиві ознаки. Учасники системи лізингових відносин. Договір лізингу: зміст і порядок укладання. Лізингові платежі: призначення, види та структура. Методичні основи розрахунку суми лізингових платежів.

Література: 1,3, 9, 12, 17, 19-23

Тема 7. Операції банків з цінними паперами.

Сутність та поняття ринку цінних паперів. Структура ринку цінних паперів, види цінних паперів, їх характеристика. Моделі організації ринку цінних паперів: банківська, небанківська, змішана. Місце та роль банку на фондовому ринку. Ліцензування операцій банку з цінними паперами.

Емісійні операції банків. Основні етапи емісійної діяльності. Емісія банками облігацій і депозитних сертифікатів. Вимоги до організації емісії простих та привілейованих акцій. Механізм здійснення емісійних операцій.

Література: 1,2, 5, 19-23

Тема 8. Економіко – правові та організаційні основи здійснення банками операцій в іноземній валюті.

Сутність та поняття категорій “валютні цінності”, “іноземна валюта”, “валютний курс”. Валютний ринок: поняття та види. Основні учасники валютного ринку. Класифікація операцій банку в іноземній валюті.

Особливості правового регулювання операцій банків в іноземній валюті.

Валютна позиція банку: закрита, відкрита довга, відкрита коротка. Валютний ризик: причини виникнення та методи управління.

Характеристика банківських рахунків в іноземній валюті. Порядок відкриття та ведення поточних валютних рахунків. Відкриття та ведення депозитних рахунків в іноземній валюті.

Поточні торговельні операції банку з іноземною валютою. Сутність та сфера застосування міжнародних розрахунків. Основні суб'єкти міжнародних розрахунків. Об'єкти системи міжнародних розрахунків.

Особливі умови організації міжнародних розрахунків. Банківський переказ як форма міжнародних розрахунків. Порядок розрахунків з використанням банківського переказу. Інкасова форма розрахунків. Специфічні особливості документарного інкасо.

Документарний акредитив як форма міжнародних розрахунків.

Уніфіковані правила документарних акредитивів.

Операції банку з купівлі/ Касові операції в іноземній валюті.

Література: 1,10, 14, 16, 19-23

Тема 9. Операції з надання банківських послуг.

Банківські послуги та їх види. Класифікація та характеристика банківських послуг.

Трастові послуги банків: сутність та класифікаційна характеристика. Учасники трастових відносин. Види трастових послуг для фізичних та юридичних осіб. Доходи банку від трастових послуг.

Гарантійні послуги банків. Форми, типи та види гарантій. Відмінності гарантії та поручительства.

Поняття та види агентських послуг банків. Консультаційні та інформаційні послуги банків.

Операції з дорогоцінними металами. Фінансовий інжиніринг. Послуги щодо зберігання цінностей у банку.

Основні поняття та елементи форфейтингу. Суб'єкти форфейтингової операції. Механізм здійснення форфейтингової операції. Ціна форфейтингової послуги, її структура та методика розрахунку. Ризики, що виникають при здійсненні операцій форфейтингу.

Література: 1,6, 19-23

Тема 10. Операції із забезпечення фінансової стійкості банку.

Економічні нормативи, що регулюють діяльність комерційних банків. Ліквідність і платоспроможність банку.

Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності. Щоденні форми звітності. Щомісячні форми звітності. Квартальна форма звітності. Банківський баланс. Класифікація доходів та витрат банку. Показники прибутковості діяльності банку. Регулювання діяльності банків.

Література: 1, 11, 19-23

Тема 11. Ризики у банківській діяльності.

Роль ризику у банківській діяльності. Види банківських ризиків. Особливості управління кредитним, процентним, валютним ризиком та ризиком незбалансованої ліквідності. Управління активами-пасивами банку.

Формування резервів на покриття можливих ризиків від активних операцій. Роль власного капіталу у банківській діяльності. Основні методи оцінки власного капіталу банку. Економічний капітал банку.

Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банках.

Література: 1,9, 18-23

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про банки і банківську діяльність : [Текст]:Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-111 зі змінами та доповненнями.
2. Про депозитарну систему України [Текст]: Закон України від 06.07.2012 р №5178-VI та нова редакція Закону Про депозитарну систему України від 06.07.2012р., що вступить в дію з 01.01.2015 р.
3. Про заставу [Текст]:Закон України від 02.10.92. № 2654-XII, зі змінами та доповненнями.
4. Про Національний банк України: [Текст]:Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV зі змінами та доповненнями
5. Про цінні папери та фондовий ринок [Текст]: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480- IV зі змінами та доповненнями
6. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. зі змінами та доповненнями
7. Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами [Текст]: Положення, затверджене постановою Правління НБУ № 516 від 03.12.2003 (зі змінами та доповненнями).
8. Про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів: Положення, затверджене постановою Правління НБУ № 357 від 04.06.2015.
9. Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями [Текст]: Положення, затверджене постановою Правління НБУ № 23 від 25.01.2012.
10. Про порядок та умови торгівлі іноземною валютою: [Текст]: Положення, затверджене Постановою правління НБУ № 281 від 10.08.2005 (зі змінами та доповненнями).
11. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: [Текст]: Положення, затверджене Постановою правління НБУ № 315 від 02.06.2009 (зі змінами та доповненнями).
- 12.Про умови кредитування та сукупну вартість кредиту [Текст]: Правила надання банками України інформації споживачу, затв. постановою Правління НБУ від 10.05.2007. № 168.
13. Про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті: Інструкція, затверджена [Текст]:Постановою правління НБУ № 320 від 16.08.2006.зі змінами за Постановою НБУ № 682 від 28.10 2014 р.
14. Про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України [Текст]: Інструкція, затверджена Постановою правління НБУ № 502 від 12.12.2002 (зі змінами і доповненнями).
- 15.Про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті: [Текст]: Інструкція, затверджена постановою № 492 Правління НБУ від 12.11.2003 р. (зі змінами і доповненнями).
- 16.Про ведення касових операцій банками України: [Текст]: Інструкція,

затверджена постановою № 174 Правління НБУ від 01.06.2011(зі змінами і доповненнями).

- 17.Про схвалення методичних рекомендацій щодо роботи банків з боржниками-фізичними особами, у яких виникли фінансові труднощі: Постанова НБУ № 467 від 21.07.2015 р.
- 18.Аналіз банківської діяльності: [Текст]: підручник / За ред. А.М.Герасимовича.- К.: КНЕУ, 2007.-599 с.
- 19.Банківські операції. Навчальний посібник за ред.. Рябініної Л.М..-Одеса: ОДЕУ ,2011.-520 с.
- 20.Дребот Н.П., Бречко Т.М., Сарахман О.М. Операції Національного банку України та їх облік: Навч. посібник. _ К.: УБС НБУ, 2007. – 391 с.
- 21.Коцовська Р.Р., Павлишин О.П., Хміль Л.М. Банківські операції: Навч. посібник. – К.: УБС НБУ, 2007. – 390 с.
- 22.Скоморович І.Г. Банківські операції: Навчальний посібник. – Львів: Видавництво ПП «Магнолія 2006», 2010. -482 с.
- 23.Прасолова С.П., Вовченко О.С. Банківські операції: Навчальний посібник та практикум.-Київ:Видавництво «Центр учбової літератури», 2013.-568с